
Deutes insatisfets i dret de marca: l'exemple de Bàscara al segle XIV

Per ALBERT RIERA I PAIRÓ

L'objectiu principal d'aquest treball que presentem als *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* és constatar i documentar històricament la utilització del dret de marca en les transaccions creditícies que es van efectuar a la vila de Bàscara durant la segona meitat del segle XIV, prenent com a base alguns exemples documentals que es conserven a l'Arxiu Diocesà de Girona. Tot i que, per la brevetat dels textos epistolars, el volum d'informació que pot generar aquesta documentació no és pas massa considerable, sí que és suficient per resseguir el comportament dels jueus creditors i dels cristians deutors just abans dels avalots de Girona de l'any 1391.

En la història del dret català, la marca o dret de represàlia està ben documentada⁽¹⁾ des d'època medieval. La definició⁽²⁾ ens diu que, en termes generals, el dret de marca era el que el govern d'una nació concedia a un dels seus súbdits mitjançant una carta, anomenada de marca, i que li permetia la confiscació dels béns d'aquells ciutadans estrangers que haguessin causat greuge al súbdit en qüestió, sense que aquest hagués pogut obtenir l'oportuna satisfacció per les vies judicials del país estranger. Aquest dret es diferenciava del dret de cors perquè hom només el concedia en temps de pau i per a intentar la reparació d'un greuge individual. No es tractava, per tant, de l'inici d'hostilitats generals amb aquell país estranger, i no s'hi arribava fins que no s'esgotaven totes les possibilitats de reclamació de justícia.

1. Anotem la següent bibliografia sobre el dret de marca: RUY DE ALBURQUERQUE, *As represalias*, Lisboa, 1972. V. FERRO, *El Dret Públic Català. Les institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta*, Eumo Editorial, Barcelona, 1987. CH. GUILLERÉ, *Diner, poder i societat a la Girona del segle XIV*, Girona, 1984, Ajuntament de Girona. CH. GUILLERÉ, "Le crédit a Gérone au début du XIVème siècle (1321-1330)", *Actas del II Coloquio de Metodología Histórica Aplicada*, vol. II, Santiago de Compostela, 1984, p. 363-379. M. GRAU I MONTSERRAT, "Els jueus a Bàscara (Girona)", *Anuario de Filología*, 8, 1982, p. 157-169. M. GRAU I MONTSERRAT, "Los judíos y la nobleza en el antiguo condado de Besalú (siglo XIV)", *Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca*, 1979, p. 49-120. J.Ma. MARQUÈS I PLANAGUMÀ, "Nota sobre crèdits de jueus de Girona, 1418-1420", *Jornades d'Història dels jueus a Catalunya*, Ajuntament de Girona, Girona, 1990, p. 333-338. R. DE MAS LATRIE, *Du droit de marque au droit de représailles au Moyen Âge*, París, 1875. J. MESTRE I CAMPÍ, *Diccionari d'Història de Catalunya*, Ed. 62, Barcelona, 1992, p. 649-650. J. MIRET I SANS, "Les represàlies a Catalunya durant l'Edat Mitjana", *Revista Jurídica de Catalunya*, Barcelona, 1925.

2. Hem emprat la definició de *marca* que dona J. MESTRE I CAMPÍ, *Diccionari d'Història de Catalunya*, Ed. 62, Barcelona, 1992, p. 649-650.

També, el dret de marca s'aplicava en altres casos. Sabem, per exemple, que la ciutat de Barcelona procedia a la imposició de marques o represàlies contra els violadors de la immunitat fiscal de la ciutat. També podia emprar les marques una jurisdicció baronial contra una altra i contra els vassalls en cas de deute o de delictes del baró: així va establir-ho el rei Jaume I l'any 1228. Aquesta reglamentació reial es va complementar amb altres disposicions referents a les activitats de préstec de diners: l'any 1224, l'administració reial havia fixat que els jueus podien exigir dels cristians fins a un vint per cent d'interès,⁽³⁾ i ja a les acaballes del seu regnat, al 1269, va donar una pragmàtica en la qual establia que només es podria fer execució en persona per marca contra els mateixos deutors i els fiadors, però en el cas d'altres habitants del lloc, només es podrien executar els béns.

En el cas de Bàscara, hem documentat l'aplicació del dret de marca en època baixmedieval, sobretot en el segle XIV. La documentació que presentem transcrita en l'annex documental d'aquest treball es troba a la secció de "Lletres Episcopals", de l'ADG. Es tracta dels registres que portava la cúria eclesiàstica de tota la correspondència que sortia del Bisbat, que majoritàriament feia referència a l'administració dels dominis de la senyoria episcopal. Tot i que hem optat per transcriure o registrar tota la documentació que es refereix al segle XIV, en realitat els documents que esmenten directament l'aplicació de marca en la jurisdicció de la bisbalia de Bàscara són els números 7, 8 i 9, dels que hem transcrit completament, i els números 10, 22, 26 i 27 de les registres. L'àmbit cronològic d'aquests documents abasta els anys que van de 1367 a 1377, quan el càrrec de batlle episcopal de Bàscara es trobava en mans de Guillem Pedrera⁽⁴⁾ i de Guillem Llagost.⁽⁵⁾

Hem inclòs també als annexos, –*altres casos de marca*– aquelles "Lletres Episcopals" del segle XIV que, tot i que no corresponen estrictament a l'àmbit territorial de Bàscara, apliquen també el dret de marca per ordre del bisbe de Girona. L'àmbit cronològic d'aquestes lletres abasta més anys (entre els anys 1346 i 1394) i s'estén pels dominis episcopals de la Bisbal, Matajudaica, Ullà i Ultramort.⁽⁶⁾

3. J. LEE SHNEIDMAN, *L'imperi catalano-aragonès (1200-1350)*, vol. II, Ed. 62, Barcelona, 1975, p. 191.

4. Guillem Pedrera fou nomenat batlle de Bàscara pel bisbe Arnau de Mont-rodon, el dia 9 de setembre de l'any 1344, segons consta en un pergamí original conservat a l'ADG, "Mitra", C. 21, núm. 19. Amb anterioritat, havia estat batlle d'Ullà (ADG, "Manuals", 2, f. 26). El nomenament devia ser interí, perquè en anys posteriors veiem actuar encara com a batlle de Bàscara Bernat Vilella, anterior batlle.

Guillem Pedrera era fill de Bernat Pedrera, batlle de Bàscara, i gendre de l'anterior batlle, Bernat Vilella, natural d'Ullà. Amb posterioritat, el dia 1 de juny de 1353, el bisbe Berenguer de Cruilles va concedir-li la batllia de per vida, amb dret a traspassar-la al seu fill i a un nét (ADG, "Mitra", C. 21, núm. 11). L'any 1388 Guillem Pedrera, casat amb Sibil·la, ja era mort (ADG, "Mitra", C. 21, núm. 12).

En la documentació apareix un tal Bernat com a batlle de Bàscara el 1362 (ADG, "Lletres Episcopals", U-45, ff. 83v-84). El fet que en documentació posterior, 1363, torni a aparèixer com a batlle Guillem Pedrera ens indueix a pensar en una errada del copista quan va transcriure el nom.

5. Guillem Llagost era clergue tonsurat de Bàscara, segons consta en un "Manual", 5, f. 10, conservat a l'ADG. L'any 1369 ja ostentava la batllia com a regent.

6. Aquestes "Lletres Episcopals" han estat registrades a G. ESCRIBÀ I BONASTRE i M.P. FRAGO I PÉREZ, *Documents dels jueus de Girona (1124-1595)*, edicions de l'Ajuntament de Girona, Girona, 1992, amb els nùms. 232, 234, 365, 417, 422, 423, 429, 434, 439, 461, 473, 474, 475, 479, 480, 481, 482, 486, 490, 494, 495, 496, 499 i 500.

També han estat registrades a J.Ma. MARQUÈS, *Arxiu Diocesà de Girona. Lletres, 1334-1420. Repertori selectiu*, còpia mecanografiada sense editar.

El dret de marca o de represàlia implicava necessàriament una reciprocitat entre el dany rebut i el dany causat que, en els casos que hem documentat, s'associa sempre a la insatisfacció de deutes deguts per cristians a jueus creditors. Al segle XIV, l'activitat de deixar diners amb interès era molt estesa i ho veiem concretament en el volum de documentació que es refereix a persones que tenen deutes amb jueus de Girona en l'àmbit reduït de la bisbalia de Bàscara. El llistat complet d'individus de Bàscara que deuen diners a jueus en el període estudiat és el que reflecteix el quadre següent:

any	deutor	població	creditor	població	quantitat deixada	quantitat insatisfeta
1344	Guillem Llorenç	St. Miquel de Fluvià	Isaac Astruc	Girona	72 sous	72 sous
1345	Arnau Joan	Bàscara	David Jucef	Girona	28 sous	28 sous
1350	homes	Bàscara, la Bisbal, Ruplà Ultramort...	Duran Abraham i Abraham Maimó	Girona	?	?
1365	Guillem Llagost Ramon Ferrer ⁽⁷⁾	Bàscara	Bonadona Abraham	Girona	45 lliures	300 sous
1366	Arnau Esteve ⁽⁸⁾	Bàscara	Jucef Jucef	Girona	84 sous	84 sous
1366	Bernat Ermengol	Bàscara	Vidal des Mestre	Girona	?	?
1366	Arnau Esteve	Bàscara	Vidal des Mestre	Girona	?	?
1367	Pere Ferrer	Bàscara	Jucef	Blanes	120 sous	120 sous
1369	Pere Ferrer	Bàscara	Regina ⁽⁹⁾	Girona	43 sous	43 sous
					6 diners	6 diners
1369	Bernat Ermengol	Bàscara	Regina	Girona	74 sous	74 sous
1377	batllessa	Bàscara	?	?	?	?

En tots els casos, els creditors són jueus, o de Girona ciutat o de Blanes. En aquest últim cas, podria tractar-se del gentilici que pren el jueu, perquè el document no dona la referència concreta de la població on resideix el tal Jucef; es podria tractar ben bé del mateix Jucef Jucef, de Girona, que actua un any abans en una operació creditícia amb Arnau Esteve.

A Bàscara entre els anys 1366 i 1377 el bisbe va autoritzar l'aplicació del dret de marca contra els seus homes, i també contra el seu batlle, per quantitats monetàries insatisfetes que aquests havien rebut en concepte de préstec de jueus de Girona. En la documentació consultada, l'aplicació⁽¹⁰⁾ del dret de marca correspon a l'autoritat que té competència jurisdiccional sobre la senyoria: en el cas de Bàscara, el bisbe.

L'autoritat reial era competent per a imposar el dret de marca contra els vassalls dels barons des de les disposicions de Jaume I de 1228. Sotmesa a la jurisdicció senyorial del bisbe de Girona des d'època carolíngia, la vila de Bàscara era administrada per oficials baronials amb el càrrec de batlle. La docu-

7. Fiadors d'un deute contret per Ramon Barrera amb Francesc Perpinyà, batlle de Vilafreser.

8. Fiador d'un deute contret per Bernat de Rimançó, de Bàscara.

9. Els creditors són Regina, vídua de Vidal Mercadell, i Vidal des Mestre, jueus de Girona.

10. En la documentació que hem consultat s'usa gairebé sempre el terme *adjudicar* el dret de marca.

mentació deixa ben clar el procés que seguia l'adjudicació del dret de marca. La petició sempre anava a càrrec del jueu creditor, que recorria als oficials reials de la ciutat (veguer, sotsveguer o jutge) quan no li eren satisfetes les quantitats degudes en concepte de préstec. La decisió presa pel jutge era comunicada pels oficials reials a les autoritats jurisdiccionals, al bisbe i a la cúria diocesana (vicari general de la diòcesi), que traslladaven la petició al batlle senyorial perquè procurés l'execució del dret de marca en el cas que no fossin satisfetes les quantitats degudes. L'adjudicació del dret de marca entre vassalls de dues jurisdiccions baronials queda ben palesa en la documentació; per exemple, en la lletra presentada al bisbe pel veguer del comtat d'Empúries, Bernat Sagarriga, on es donava compte de l'adjudicació del dret de marca al batlle de Bàscara, per no obligar un home de Bàscara a pagar un deute de cent-vint sous.⁽¹¹⁾

L'adjudicació del dret de marca es feia o bé individualment, contra els deutors o el batlle, responsable de no haver actuat (“...contra sub missos baiuli vestri loci de Baschera”⁽¹²⁾ o també “...contra submissos iurisdictioni baiuli ville de Baschera”),⁽¹³⁾ o bé col·lectivament, contra els homes de la jurisdicció (“...es stada adjudicada marcha contra los de Baschera”).⁽¹⁴⁾

Les activitats creditícies eren corrents en l'època i els jueus constituïen un dels grups socials que més es dedicava a la professió de deixar diners amb interès. Tant és així, que en l'alta edat mitjana “la majoria de canvistes i pres-tadors actius a Catalunya eren jueus”.⁽¹⁵⁾ A Bàscara, la primera referència documental que es conserva sobre el préstec de diners per part de jueus és de la meitat del segle XIV: l'any 1344, 25 de juny,⁽¹⁶⁾ el bisbe de Girona, Arnau de Mont-rodon, comunica al batlle episcopal de Bàscara que davant d'ell ha comparegut Isaac Astruc, jueu de Girona, que exhibia un instrument públic, en el qual consta que un tal Guillem Llorenç, de Sant Miquel de Fluvià, deu setanta-dos sous barcelonesos⁽¹⁷⁾ a Abrac Astruc, possible parent de l'anterior, en penyora dels quals havia deixat tres olles de coure (“ac nobis eorum nomine tradidit tres ollas de cuipro”). El bisbe ordena al batlle que procuri la seva devolució abans de quatre dies, si no vol que s'actui judicialment.

El 1345, 27 de gener,⁽¹⁸⁾ el mateix Arnau de Mont-rodon requerirà del batlle de Bàscara, Bernat Vilella, perquè procuri que un tal Arnau Joan, de Bàscara, pagui el deute de vint-i-vuit sous barcelonesos,⁽¹⁹⁾ que ha contret amb

11. ADG, “Lletres Episcopals”, 58, f. 66. Transcrit amb el núm. 7.

12. ADG, “Lletres Episcopals”, 58, f. 66. Transcrit amb el núm. 7.

13. ADG, “Lletres Episcopals”, 58, f. 100 rv. Transcrit amb el núm. 8. També és el cas de les marques adjudicades el dia 18 de juliol de 1369 i el 15 de gener de 1370, registades respectivament amb els nùms. 22 i 26.

14. ADG, “Lletres Episcopals”, 69, f. 64r. Transcrit amb el núm. 9. També és el cas de la marca adjudicada el 13 d'agost de 1366, registrada amb el núm. 10.

15. C. BATLLE, *L'expansió baixmedieval. Segles XIII-XV*, volum III de la *Història de Catalunya* dirigida per P. Vilar, Edicions 62, Barcelona, 1988, p. 147.

16. ADG, “Lletres Episcopals”, 8, f. 66. Transcrit amb el núm. 1.

17. G. ESCRIBÀ BONASTRE i Ma. P. FRAGO PÉREZ, *Documents dels jueus de Girona. 1124-1595*, Ajuntament de Girona, Girona, 1992, p. 104, núm. 216. Diuen que el deute és de 62 sous.

18. ADG, “Lletres Episcopals”, 8, f. 177v. Transcrit amb el núm. 2.

19. ESCRIBÀ i FRAGO, *Op. cit.*, 1992, p. 105, núm. 222, consideren que el deute és de 20 sous.

David Jucef, jueu de Girona. En cas contrari, s'imposarà una multa al dit batlle de vint sous. Segons consta en la carta, el jueu havia acudit a la cúria diocesana reclamant el pagament del deute (“...de part den david Juceff juheu de Gerona es estat fet clam devant nos”).

Sovint el constrenyiment de les autoritats no devia ser prou convincent per obligar els oficials senyorials i, en última instància, els deutors a fer efectiu el pagament del deute contret amb els jueus. Tant és així que les autoritats prendran mesures per tal d'impedir que els deutors puguin sostreure's de l'obligació, enrolant-se, per exemple, en els exèrcits reials. Aquest cas és el d'una carta de 1349, 6 d'octubre,⁽²⁰⁾ en la qual el bisbe de Girona Berenguer de Cruïlles comunica als batlles de la Bisbal,⁽²¹⁾ Rupjà, Bàscara, Ullà, Crespià i Dosquers, que a les persones de la seva senyoria que tinguin deutes contrets amb jueus, els està prohibit d'abandonar la jurisdicció per anar a Sardènia amb els homes de l'exèrcit del rei. El document deixa clar que la raó d'aquest *repentí interès* per anar a la guerra té com a objectiu l'intent d'escapar del pagament dels deutes amb els jueus (“...posets e tengats sots bona manleuta que en nuyla manera no puscan exir de nostra jurisdicció. E sa per ventura per pahor de deutes de jueus en que sien obligats”).

En altres casos, però, les autoritats baronials feien costat als seus súbdits en no atendre el requeriment fet pels creditors. Un dels pocs casos que hem localitzat és de l'any 1350, 4 de juny.⁽²²⁾ El bisbe de Girona, Berenguer de Cruïlles, dóna ordres als batlles de la Bisbal, Bàscara, Rupjà, Ultramort, Parlavà, Sant Sadurní i d'altres llocs que no especifica, perquè no obliguin a pagar als homes i dones (“nuyl hom en naguna fembra”) de la seva jurisdicció que tinguin deutes contrets amb els jueus Duran Abraham i Abraham Maimó, jueus de Girona. La carta no especifica els motius de la decisió de no acceptar la reclamació dels jueus, tot i que deixa constància que es tracta de raons justes (“Per algunes justes rahons davant nos proposades a nosaltres e a cascun de vosaltres”).

Sovint també, veiem actuar en les operacions de préstec personatges importants de la vila com a fermances (“*fermacs*”) o fiadors; aquest és el cas del requeriment de l'any 1365, 15 de gener.⁽²³⁾ El vicari general de Girona requereix el batlle de Bàscara, Guillem Pedrera, perquè, sota multa de cinquanta sous, obligui en Guillem Llagost i en Ramon Ferrer, tots dos de Bàscara, a pagar tres-cents sous que resten per satisfer a una tal Bonadona, muller del jueu de Girona Salomó Abraham, d'un préstec de quaranta-cinc lliures contret per Ramon Barrera amb Francesc Perpinyà, batlle de Vilafreser, del qual els dits Llagost i Ferrer han actuat com a fiadors. Pocs anys més tard, 28 de juny de 1370,⁽²⁴⁾ veiem actuar aquest dit Guillem Llagost com a regent de la batllia episcopal de Bàscara.

20. ADG, “Lletres Episcopals”, 15, f. 5. Transcrit amb el núm. 3.

21. El batlle de la Bisbal era en aquests moments Bernat sa Frígola i el de Rupjà, Simó de Solers. El document no esmenta el nom dels batlles episcopals de Bàscara, Ullà, Crespià i Dosquers.

22. ADG, “Lletres Episcopals”, 16, f. 202. Transcrit amb el núm. 4.

23. ADG, “Lletres Episcopals”, 53, f. 129r. Transcrit amb el núm. 5.

24. ADG, “Notularum”, G-52, f. 184v.

També el 1366, 22 de maig,⁽²⁵⁾ el bisbe Ennec de Vallterra comunica al batlle i al jutge de Bàscara que han d'obligar un tal Arnau Esteve, "homen nostre" de Bàscara, com a fiador de Bernat de Rimançó, també de la vila, a satisfer la quantitat de vuitanta-quatre sous que el dit Rimançó deu a Jucef Jucef, jueu de Girona. El dit Bernat de Rimançó s'havia acollit a un privilegi reial que afectava el pagament de deutes contrets amb cristians i/o jueus per aconseguir prorrogar la satisfacció del dit deute:

"E aço per tal com lo dit Bernat Rimanço havia haut alongament del senyor Rey e guiatge de no pagar violaris ne deutes a cristians ne a juheus segons que en aquel privilegi se contenten".

És a partir de la segona meitat del segle XIV que les autoritats judicials comencen a adjudicar el dret de marca per a obligar la satisfacció dels deutes contrets per cristians amb els jueus. A partir d'aquest moment, serà un recurs habitual no solament a Bàscara, sinó també en d'altres poblacions sota jurisdicció feudal dels bisbes. En donarem alguns exemples:

El 1366, 13 d'agost,⁽²⁶⁾ Vidal des Mestre, jueu de Girona, es presenta davant del bisbe per demanar que sigui dictada marca contra els homes de Bàscara per préstecs no satisfets de Bernat Ermengol i d'Arnau Esteve, ambdós de Bàscara, que puguen a 74 i 50 sous respectivament. El bisbe Ennec de Vallterra comunica la decisió presa al batlle de Bàscara, Bernat Pedrera.

També, el 1367, 8 de novembre,⁽²⁷⁾ el bisbe de Girona, Ennec de Vallterra, dóna resposta a una carta tramesa pel noble cavaller Bernat Sagarriga, veguer del comtat d'Empúries, on es dóna compte de la marca adjudicada per Nicolau Esteper, jutge ordinari del comtat, contra el batlle de Bàscara per no haver obligat Pere Ferrer, de Bàscara, a pagar un deute de 120 sous que devia a Jucef, jueu de Blanes. El bisbe li dóna vint dies per cancel·lar el deute:

"die veneris que fuit prima mensis octobris anno infra scripto fuit adjudicata marcha per venerabilem et discretum Nicholaum Steperii iudicem ordinarium civitatus Impuriarum contra sub missos baiuli vestri loci de Baschera".

També, el 1369, 17 de juliol,⁽²⁸⁾ Nicolau Saverdera, saig de la batllia de Girona, presenta al vicari general de la diòcesi, Miquel de Santjoan, una carta del noble Ramon de Provençal, sotsveguer de Girona, adreçada al bisbe, en la qual es dóna compte que, a petició de Regina, muller del jueu de Girona Vidal Mercadell, difunt, i de Vidal des Mestre, jueu habitant de Girona, han estat adjudicades dues marques pel jutge ordinari de Girona contra el batlle de Bàscara per no haver obligat Pere Ferrer i Bernat Ermengol, ambdós de Bàscara, a satisfer les quantitats de 43 sous i 6 diners de tern i 74 sous de tern, que devien respectivament a Regina i a Vidal des Mestre:

"Cum instantibus et requirantibus Regina uxore Vitalis Mercadelli quondam judei Gerunde et Vitale de Magron judeo Gerunde habitante locum

25. ADG, "Lletres Episcopals", 55, f. 148v. Transcrit amb el núm. 6.

26. ADG, "Lletres Episcopals", 56, f. 14. Regestat amb el núm. 10.

27. ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 66. Transcrit amb el núm. 7.

28. ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 100rv. Transcrit amb el núm. 8.

super hiis Abenenist Bonjuha judeo Gerunde due marche extiterint adjudicate per iudicem ordinarium Gerunde contra sub missos iurisdiccioni baiuili ville de Baschera”.

Un dia més tard, el 18 de juliol,⁽²⁹⁾ el bisbe comunica que s’ha aplicat la marca que s’havia demanat. No devia ser exactament així, perquè mig any més tard, el 15 de gener⁽³⁰⁾ de 1370 es reitera la petició al bisbe d’aplicar el dret de marca contra el batlle episcopal, per no haver obeït les ordres, perquè obligués Pere Ferrer a satisfer el deute amb la vídua de Vidal de Mercadell. L’efecte devia ser immediat, perquè a l’endemà, 16 de gener,⁽³¹⁾ el bisbe va comunicar al seu batlle la decisió presa pel sotsveguer de Girona contra ell i contra els homes de la batllia i jurisdicció de Bàscara.

La reiteració de la petició perquè els oficials episcopals apliquessin les decisions judicials no fa més que confirmar la lentitud de la resposta: malgrat que en alguns casos era degut a la poca persuasió amb què actuaven les autoritats feudals, pensem que també es devia al convenciment que podia ser motiu d’intrusió en una jurisdicció i competència que eren exclusivament senyorials.

Finalment, el 1377, 6 de juliol,⁽³²⁾ el bisbe de Girona Bernat de Mont-rodon tramet una carta al batlle de Bàscara en la qual li mana expressament que executi les quantitats degudes a la batllessa perquè pugui satisfer els deutes que té amb un jueu, a petició del qual ha estat imposada marca contra els homes de Bàscara:

“Manam vos que de tots aquells qui sien tenguts a la batllessa del dit loch li pacats iusticia expatxada pro tal que ela puxe satisfer a un jueu a requesta del qual es stada adjudicada marcha contra los de Baschera”.

Tot i que no hem trobat referències posteriors a l’adjudicació del dret de marca que afectin els límits territorials de la senyoria de Bàscara, la presència de cartes de marca en d’altres poblacions de la bisbalia, com per exemple Rupjà, fins a les darreries del segle XIV com a mínim, fa pensar que la pràctica devia continuar. Caldria, això sí, sondejar la documentació epistolar o judicial del segle XV per corroborar la continuïtat de l’adjudicació de marques per deutes insatisfets a jueus o el cessament d’aquesta activitat.

EDICIÓ DE DOCUMENTS⁽³³⁾

1

1344 juny 25, Girona

Comunicació feta pel bisbe de Girona, Arnau de Mont-rodon, al batlle de Bàscara perquè Isaac Astruc, jueu de Girona, requereix a Guillem Llorenç, de Sant Miquel de Fluvià, el pagament d’un deute de 72 sous.

29. ADG, “Lletres Episcopals”, 58, ff. 100v-101r. Regestat amb el núm. 22.

30. ADG, “Lletres Episcopals”, 58, ff. 114v-115r. Regestat amb el núm. 26.

31. ADG, “Lletres Episcopals”, 58, f. 115r. Regestat amb el núm. 27.

32. ADG, “Lletres Episcopals”, 69, f. 64r. Transcrit amb el núm. 9.

33. Les transcripcions documentals que presentem constitueixen només un repertori selectiu. El fons de “Lletres Episcopals” és molt ric i extens i el seu buidatge sistemàtic requeriria una pacient dedicació que, ara per ara, queda per fer. Hem optat també per incloure en l’article les ressenyes d’altres casos de marca.

ADG, “Lletres Episcopals”, 8, f. 66.

“Noveritis comperens coram presencia nostra Issachus Astruchi iudeus Gerunde nobis exhibint ex hostendit quiddam instrumentum publicum inter alia continens quod Guillelmus Laurenci de Sancto Michaelae de Fluviano in quodam debito septuaginta duorum solidos barchinonensis enim sibi et Abrac Astrugui iudeux Gerunde principaliter obligatus pro quibus eis exsoluendis certo termino iam elapso sibi obligavit ac nobis eorum nomine tradidit tres ollas de cuiipro, verum cum de dicto debito ut nomine iudeus asserit non sit eidem satisfactum et a nobis penerit vos compelli per nos ad tradendum eis dictas ollas vel sibi satisferi in debito supradicta et lucro eisdem. Id circo nobis per presentes dicimus et mandamus quaeris ipsum debitum eisdem iudeix ut convenit exsoluatis vel tradatis sibi dictas ollas aut quarta die a receptione presencium in antea computanda, coram curia nostra de Baschera compereatis ipsis iudeix in iusticia (...) alioquin contra vos procederemus iustitia mediante. Datum Gerunde sub nostro sigillo minori .VII. kalendas iulii anno predicto”.

2

1345 gener 27, Girona

Comunicació feta pel bisbe de Girona, Arnau de Mont-rodon, al batlle de Bàscara perquè David Jucef, jueu de Girona, requereix a Arnau Joan, de Bàscara, el pagament d'un deute de 28 sous.

ADG, “Lletres Episcopals”, 8, f. 177v.

“Nos Arnau per la gracia de Deu bisbe de Gerona al amat en Bernat Vilela batle nostre de Baschera, salut e dileccio. Ffem vos saber que de part den David Juceff juheu de Gerona es estat fet clam devant nos que con Arnau Johan de Baschera hagues reconegut a deure al dit juheu .XX.VIII. sous de Barçalone ses en lo registre de la nostra cort los quals li degra haver pagats en cert terme lonch de temps ha passat. Et per aço lo dit David ha fet verdar e per vedat denunciar encara ab prencipals per letres del honrat official nostre lo dit Arnau Johan. Et vos axi matex per tal con axi con a cost daqui request no haviets vulgut destrenyer lo demont dit Arnau Johan ques faes absolre e que satisfaes al dit juheu segons que daquestes coses nos es estada feta ledegma fe de la qual cosa nos som maraveulats que cort de loch nostre negum soffira esser vedada per aytal rahon. En con nos siam instantment estats requerits de part del dit clam que sobre aço li dejam fer deguda iusticia. Em per amor daço diem vos qus manam espressament e encara pena de .XX. sous per los presens vos posam la qual volem que encorregats si lo contrari fahietis que vos donams .X. dies primer vinens de pus que los presens haurets reebudes siats exit e haiats forgat lo dit Arnau Johan tal ben en be mobles com no mobles en altra manam de exir del vet en que

sots es el e vos per la rahon damont dita e que haia satisfet al dit clamar hos sia avengut ab el dego per que lo dit vet havets e ha encorregut. En altra manam fem vos cert que si aço no fets nos enantarem contra vos en la dita pena e encara a satisfet al dit clamar de ço del vostre si per colpa de vos si pert o si tarda de fer deguda execucion de justicia.

Dada a Gerona divenres dia de Sant Julia de Nostre Senyor .M. CCC. XLIIII. sots nostre segel menor”.

3

1349 octubre 6, Girona

Comunicació feta pel bisbe de Girona, Berenguer de Cruïlles, al batlle de la Bisbal perquè les persones del terme que viatgin a Sardenya amb els homes del rei i tinguin contrets deutes amb els jueus, no abandonin la jurisdicció.

ADG, “Lletres Episcopals”, 15, f. 5.

“Nos per la gracia de Deu bisbe de Gerona, al amat en Bernat ça Frigola batle nostre de La Bisbal, salut e dileccio. Entes haven per relatio dalcuns a nos feta que algunes persones del terme de La Bisbal se son acordats hos volen acordar per anar en Cerdenya ab aquels quel Senyor Rey hi tramet. Per que volem e expressament vos manam que pro continent tots aquels qui sien del terme de La Bisbal que sapiats en pugats saber que la deien anar en acordar posets e tengats sots bona manleuta que en nuyla manera no puscan exir de nostra jurisdiccio. E sa per ventura per pahor de deutes de jueus en que sien obligats se acorden hos volen acordar danar e absentar se en Cerdenya volem que sien sustentats per la cort nostra de pagar com mils fer se puga sens gran periudici dels jueus lurs creadors.

Dada a Gerona dimarts primer del mes de huytubra en layn de nostre Senyor de .M. CCC. XL. nou.

Fiat similis Simoni de Solers teneti castrum de Rupiano vel jueius absentia saloni.

Item similis baiulo de Baschera.

Item alia similis baiulo de Uliano pro hominibus domini episcopi.

Item alia baiulo de Crespiano e Dorquers pro hominibus domini episcopi”.

4

1350 juny 4, Girona

Ordre del bisbe de Girona, Berenguer de Cruïlles, als batlles de la Bisbal, Ruplà, Bàscara, Ultramort, Parlavà i d’altres llocs, que no obliguin els deutors a satisfet les quantitats degudes a Duran Abraham i a Abraham Maimó, jueus de Girona, i que revoquin tots els procediments iniciats contra els deutors.

ADG, “Lletres Episcopals”, 16, f. 202.

“Nos en Berenguer per la gracia de Deu bisbe de Gerona, al amatus en Bernat ça Frigola batle nostre de La Bisbal, e a altres batles nostres de Baschera, de Rupia, de Parlava e Dultramort e de Sant Sadurni o altres lochs tenores e salut e dileccio. Per algunes justes rahons davant nos proposades a nosaltres e a cascun de vosaltres per les presens vos diem e espressament manam que no forçets en forçar puscats nuyl hom ne naguna fembra qui sia tengut o obligat en qual que manam an Duran Abram et e an Abram Maymon jueus de Gerona a pagar als dits jueus ans si havets feta empara ho emparas a ynstancia dels dits jueus ho de lurs procuradors encontinent revoquets e revocar façats. E contra los dits creedors no (...) aiats altre manament contra encontrari. Dada en Gerona ut supra”.

5

1365 gener 15, Girona

Ordre del vicari general de Girona al batlle de Bàscara, Guillem Pedrera, perquè, a petició de Bonadona, muller de Salomó Abraham, jueu, requereixi a Guillem Lagost i a Ramon Ferrer, de Bàscara, com a fiadors d'un deute de 45 lliures, contret per Ramon Barrera amb Francesc Perpinyà, batlle de Vilafreser, el pagament de 300 sous que resten per satisfer.

ADG, “Lletres Episcopals”, 53, f. 129r.

“Nos en Pere de Fflunis archipostre de Segorb e de Santa Maria del Barranc vicari general del Senyor bisbe de Gerona al amat en Guillem Padrera batle de Baschera salut e dileccio, et humilem supplicatio per na Bonadona muyer den Salamon Abraam inter juheu de Gerona (...) nos die eus manam per tenor dels presens que pagats pena de .D. sous an Guillem Lagost e an Ramon Ferrer de Baschera fermacs on alium deuta de .XLV. lliures e (...) tots los quals en Ramon Barrera regonech a deura an Francesch Perpinya batlle de Vilafraser per raho de axor dona Francescha fila sua e muyer del dit Francesch a pagar a la dita Bonadona .CCC. sous que li son deguts paguets pessados en los quals .CCC. sous la dita supplicant ha loch (...). Enguissa que la dita supplicant no hage per aquesta raho devant nos atornar. Dada en Gerona a .XV. jorns del mes de janer del any dela Nativitat de Nostre Senyor ..M. CCC. LX. V.”.

6

1366 maig 22, Girona

Comunicació del bisbe de Girona, Ennec de Vallterra, al batlle i al jutge de Bàscara, que Arnau Esteve, de Bàscara, com a fiador de Bernat de Rimançó, de la mateixa vila, ha satisfet a Jucef Jucef, jueu de Girona, 84 sous que li devia.

ADG, “Lletres Episcopals”, 55, f. 148v.

“Nos Yonyengo etc. als amats nostres el batle, el jutge de Baschera salut e dileccio. Ffem auts saber que ha proposat devant nos Arnau Esteve homen nostre de Baschera que el hauts de pagar .LXXX.III. sous de Barcelona per als quals deutes en que era en(...) obligat ab en Bernat de Rimançon de la vila de Basquera an Juceff Juceff juheu de Gerona. E aço per tal com lo dit Bernat Rimançon havia haut alongament del senyor Rey e guiatge de no pagar violaris ne deutes a cristians ne a juheus segons que en aquel privilegi se contenten (...) con los nostres homes dels meus castels no se tenen en lo dit alongament en privilegi ne nos vols (...). Emper... daço notem en manam que forçeis en dit bernat Rimançon e sos homes de pagar al dit supplicant la dita quantitat (...) que ha fiats per la dita raho no contrestant en res lo dit privilegi. E aço no mudans en res.
Dada en Gerona a .XXII. die de mag del any de la Nativitat de Nostre Senyor .M. CCC. LX. VI.”.

7

1367 novembre 8, Girona

Avís de rebut del bisbe a una carta enviada pel noble Bernat Sagarriga, veguer del comtat d’Empúries, on es dóna compte que el jutge d’Empúries, Nicolau Esteper, ha adjudicat marca contra el batlle de Bàscara, per no haver obligat Pere Ferrer, de Bàscara, a pagar 120 sous que devia a Jucef de Blanes.

ADG, “Lletres Episcopals”, 58, f. 66.

“Enecus Dei gratia episcopi Gerundensis venerabili Bernardo ça Garriga militi vicario comitatus Impuriarum, salutem in Filio Virginis gloriose. Noveritis pro parte vestra nobis presentatam fuisse quasdam litteram vestram tenoris sequentis.

Reverendo in Christo patri et domino Eneco Dei gratia Gerundensi episcopo, Bernardus ça Garriga miles vicarius comitatus Impuriarum se ipsum cum debita reverencia pariter et honore. Noverint vestra paternitas quod die veneris que fuit prima mensis octobris anno infra scripto fuit adjudicata marcha per venerabilem et discretum Nicholaum Steperii iudicem ordinarium civitatus Impuriarum contra sub missos baiuli vestri loci de Baschera eo contra quamvis requisitus per literas a curia mei dicti vicari emandas .XXVI. die mensis madii anno infrascripto non curaverunt compellere Petrum Ferrarii dicti loci ad solvendum Juceffo de Blanis centum .XX. solidos vel quos sibi solvere promiserit certo terminio iam diu est lapso et in obligacione curie comitatus prout de hiis dictus judeus fecit promptam fidelium. sane omni in

exemcione dicte marche distulerim et differere intendam donec has paternitati vestre requisitorias litteras certifficasse seu notificasse . Ideo eodem iudeo instante et requirente ex parte incliti domini Iohanis Dei gratia comitis Impuriarum auctoritate officii quo fungor in hac parte paternitatem vestram in iuris subsidium requiro et in certa parte deprecor ut infra .XX. dies et receptione presencium computandas compellatis maleciis et diffugiis censatibus quibuscumque iure remediis quibus decet prenominis Petro Ferrarii ad solvendum dicto iudeo centum solidos restantes tamen ad solvendum ex dictas sex libris mel-gorensis et receptos iude legitime factos alioquin lapsis dictis viginti diebus opereret me procedere contra submissos paternitati vestre et dicti baiuli et eorum bona pro premissis licet eidem paternitati vestre discreto cupiam in omnibus que possem salva mei officii honestate tam ad pignorandum, marchandum quam alias iusticia mediante. Datum in villa Castellonis Impuriarum octava die novembre anno a Nativitate Domini .M^o. CCC^o. LX°. septimo”.

8

1369 juliol 17

Requisitòria del sotsveguer de Girona, Ramon de Provençal, al bisbe de Girona, a instància de Regina, vídua de Vidal Mercadell, jueu de Girona, i de Vidal des Mestre, també jueu de Girona, perquè faci executar Pere Ferrer i Bernat Ermengol, per deutes respectius de 43 i 74 sous.

ADG, “Lletres Episcopals”, 58, f. 100rv.

Tot i que és estrany, hem trobat el document que seria la carta original en el mateix llibre, en un paper solt de 18 cm d’alt per 30 cm d’ample, inclòs entre els folis 112 i 113. La carta presenta encara les restes del segell circular de cera.

“Die martis .XVII. mensis julii anno a Nativitati Domini .M^o. CCC^o. LX°. nono honorabili et prudenti viro domino Michaeli de Sancto Johanne licenciato in legibus canonico Gerundensi et vicario generali reverendi domini episcopi Gerundensi, Nicolaus ça Verdera sagio baiulie Gerunde presentavit quandam literam venerabilis Raymundi Provincialis subvicarii Gerunde cuius tenor talis est.

Reverendo in Christo domino Gerundensi episcopo aut eius vicario seu baiulo in eius iurisdiccione regenda et exercenda Raymundus Provincialis subvicarius Gerunde salutem et prosperitatem augmentum. Cum instantibus et requirentibus Regina uxore Vitalis Mercadelli quondam judei Gerunde et Vitale de Magron judeo Gerunde habitante locum super hiis Abenenist Bonjuha judeo Gerunde due marche extiterint adjudicate per iudicem ordinarium Gerunde contra submissos iurisdiccioni baiuli ville de Baschera alteri quarum fuit adjudicata .XIX. die

octobris anno a Nativitati Domini .M°. CCC°. LX°. VII° et aliam .XXIII. die mensis et certum pro dictorum eo contra idem baiulus noluit debitam facere executionem contra Petrum Ferreri ville de Baschera adsolvendum dicte Regine uxori Vitalis Mercadelli quondam quadraginta tres solidos et sex denarios Barchinone de terno in quibus dicto judee tenent cum obligacionem in curia Gerunde facta .XV. die iunii anno a Nativitate Domini .M°. CCC°. LX°. VI°. necnon contra Bernardum Ermengon eius iurisdiccione sub missum ad solvendam Vitali de Magron judeo predicto habitanti locum super partem Abenenist Bonjuha judeo Gerunde septuaginta quatuor solidos barchinonensis de terno in quibus sibi teneter prout habet et aliam in ipsis literis latius iudimus reserari. Et dicti judei super execucione dictarum marcharum procedere non intendentis donet has vobis seu vicario vestro litteras transmisissent ac dependentis vos certificassent. Ideo eisdem iudeis instantibus et requirentibus ex parte domini Regis patris et legitimi administratoris incliti ac magnifici domini infantis Iohannis eius primogeniti ducis Gerunde et comitis Cervarie et auctoritate officii quo (...) in hac parte paternitatem vestram requisicionibus quam in predictis talio agerere curetis distingendo dictum baiulum de Baschera aut alias supra obligatos ut dicti iudei prefatas peccunie quantitates inde factis et faciendis consequi valeant et habere infra viginti dies a receptione presencium proxime pacandos. Alioquin lapsis ipsis viginti diebus opporret nos procedere contra submissos dignitatum episcopalis et eorum bona pro premissis licet differre cupiamus in omnibus que possemus salva semper nostri officii honestate tam ad pignorandum marchandum alias iusticia mediante.

Datum Gerunde tercia die iulii anno a Nativitate Domini .M°. CCC°. LX°. nono”.

9

1377 juliol 6, Girona

Ordre del bisbe de Girona, Bernat de Mont-rodon, perquè el regent de la batllia de Bàscara executi els deutes deguts a la batllessa, per tal que aquesta satisfaci un jueu, a petició del qual li ha estat imposada marca.

ADG, “Lletres Episcopals”, 69, f. 64r.

“En Bernat per la gracia de Deu bisbe de Gerona al amat nostre ... regent la batllia de la vila nostra de Baschara salut e dileccio. Manam vos que de tots aquells qui sien tenguts a la batllessa del dit loch li pacats iusticia expatxada pro tal que ela puxe satisfacer a un juheu a raquesta del qual es stada adjudicada marcha contra los de Baschera. Dada en Gerona a .VI. dies de Julioll en lany dela Nativitat de Nostre Senyor Iheusus Christi .M. CCC. LXX. set.”

ALTRES CASOS DE MARCA

1

1346 gener 4, Girona.

Carta al batlle de la Bisbal, Bernat sa Frigola. El bisbe de Girona, Arnau de Mont-rodon, comunica al batlle que ha rebut notícia que la cúria de la Bisbal ha adjudicat dret de marca contra els béns de Peratallada, per la petició per Isaac Vides, jueu de la Bisbal.

ADG, "Lletres Episcopals", 9, f. 149r.

2

1346 gener 10, Girona.

Carta al batlle de la Bisbal, Bernat sa Frigola. El bisbe de Girona, Arnau de Mont-rodon, mana que el batlle restitueixi els béns confiscats a Bernat Olmar, de Peratallada, per l'adjudicació feta de dret de marca contra ell.

ADG, "Lletres Episcopals", 9, f. 155r.

3

1355 novembre 6, Girona.

Carta al batlle de Rupjà. El bisbe de Girona, Berenguer de Cruïlles, comunica al batlle que Bonifant, jueu de Girona, ha argumentat que, segons consta en unes cartes, Pere Cantó, jutge de Girona, ha adjudicat dret de marca a Pere R. de Rupjà per un deute de 35 sous.

ADG, "Lletres Episcopals", 27, f. 28r.

4

1362 desembre 29.

Carta al castlà de Rupjà, Bernat sa Roca. El sotsveguer ha adjudicat marca contra els homes de la senyoria bisbal, a instància d'Astruc Rouen, jueu de Girona, perquè el batlle d'Ultramort no ha obligat Pere Guerau, d'Ultramort, a pagar certes quantitats que devia.

ADG, "Lletres", 46, f. 54v.

5

1363 juliol 7.

Carta al batlle de la Bisbal. El bisbe de Girona revoca la marca adjudicada per la cort de la Bisbal contra Ramon Figueres de Sant Sadurní de l'Heura, a instància de Steron, muller de Mestre Duran, jueu de la Bisbal, per deute de 136 sous a Astruga, esposa d'Isaac Ravaia.

ADG, "Lletres", 49, f. 26v.

6

1363 juliol 17.

Querella presentada per l'abat de Sant Miquel de Fluvià contra Pere Savarrés, jutge del comtat d'Empúries, i d'altres oficials, per execucions contra homes del monestir en virtut de la marca adjudicada pel jutge de Figueres, a petició d'Abraham Mercadal, jueu de Figueres.

ADG, "Lletres", 49, f. 28v.

7

1364 febrer 27.

Carta al batlle d'Ullà. El jutge ordinari de Girona ha adjudicat marca contra Bernat Boet, a petició de Bonastruc Isaac, jueu de Girona.

ADG, "Lletres", 50, f. 77.

8

1364 juliol 17.

Carta al batlle d'Ullà, Bernat Torroella. S'ha adjudicat marca contra els homes de la bisbalia d'Ullà, perquè el batlle no ha volgut forçar Bernat Boet a pagar un deute de 100 sous a Bonastruc Isach, jueu de Girona.

ADG, "Lletres", 51, f.30v.

9

1364 novembre 21, Girona.

Carta als batlles de la Bisbal, Ullà i Ultramort. El bisbe de Girona, Ennec de Vallterra, mana que sigui restituïda una mula a Andreu Vila, de la Bisbal, confiscada per l'adjudicació de marca.

ADG, "Lletres Episcopals", 53, f. 63r.

10

1366 agost 13, Girona

Carta al batlle de Bàscara, Bernat Pedrera. El bisbe mana que, a petició de Vidal des Mestre, jueu de Girona, sigui jutjada la marca posada contra els homes de Bàscara, per diversos deutes de Bernat Ermengol i d'Arnau Esteve, de Bàscara.

11

1367 octubre 20, Castell de la Bisbal.

Carta al batlle d'Ultramort. El veguer de Girona ha adjudicat el dret de marca contra homes del bisbe, a instància de Bonastruc Isaac, hereu d'Astruc, jueu de Girona, per un deute insatisfet d'Arnau Antoni, d'Ultramort.

ADG, "Lletres", 58, f. 63v.

12

1368 agost 4.

Carta al batlle d'Ullà. El bisbe ordena l'execució de la carta del veguer de Girona, Francesc de Montanyans, que mana la conciliació entre Joan Ullà i Domènec de Santjoan amb un jueu que ha demanat l'adjudicació d'un dret de marca contra ells.

ADG, "Lletres", 58, f. 78r.

13

1368 setembre 5.

Carta al bisbe de Girona. El lloctinent del veguer de Girona, Francesc de Montanyans comunica al bisbe que el jutge de la ciutat ha adjudicat el dret de

marca contra el batlle de Rupjà, perquè no ha obligat Bernat Santpol a pagar el deute que tenia amb Salamó Isaac, jueu de Girona.
ADG, "Lletres", 58, ff.80v-81.

14

1368 setembre 5.

Carta al batlle de Rupjà, Pere Pagès. El bisbe de Girona comunica que el lloc-tinent del veguer de Girona demana al bisbe que permeti d'executar el dret de marca que el jutge ordinari de Girona ha adjudicat contra Bernat Santpol, de Rupjà, a instància de Maimó Abraham i la seva esposa Ester, jueus de Girona, per un deute insatisfet de 44 sous.
ADG, "Lletres", 58, ff. 81-82.

15

1368 octubre 26.

Carta al batlle d'Ullà. El bisbe comunica al batlle que el jutge de Girona, Pere Cantó, ha adjudicat el dret de marca contra Guillem de Safont, a petició de Dolça, muller d'Isaac Escapat, jueu de Girona.
ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 85v.

16

1368 octubre 27.

Carta al batlle d'Ullà. El vicari general, Miquel de Santjoan, comunica al batlle que el jutge de Girona ha adjudicat el dret de marca contra Guillem de Safont, d'Ullà, a petició de Dolça, muller d'Isaac Escapat, jueu de Girona, per no satisfer un deute de 140 sous.
ADG, "Lletres Episcopals", 58, ff. 85v-86r.

17

1368 novembre 2.

Carta al batlle de Rupjà Pere Pagès. El bisbe mana que, a petició de Salvador Amalric, fiador, s'obligui Berenguer de Brancós, de Rupjà, a pagar la part que resta d'un deute que no ha satisfet a Vidal Bonet, jueu de la Bisbal.
ADG, "Lletres", 58, f.85.

18

1368 desembre 8, Girona.

Carta al batlle de Rupjà, Guillem Pagès. El bisbe de Girona, Ennec de Vallterra, comunica que el jutge de Girona, Pere Cantó, ha adjudicat el dret de marca contra el batlle, per no obligar Pere sa Via i Berenguer Brancós, de Rupjà, a satisfer un deute de 46 sous a Bonastruc Isaac, jueu de Girona.
ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 89r.

19

1368 desembre 8.

Carta al bisbe de Girona. El saig de la vegueria de Girona, Bernat Modager, presenta una carta de Francesc de Montenyans en la qual li comunica que la

cúria de Girona ha requerit el batlle de Rupjà, per no obligar Pere sa Via i Berenguer Brancós, de Rupjà, a pagar un deute de 46 sous que havien contret amb Bonastruch Isaac, jueu de Girona.
ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 88v.

20

1369 gener 29, Girona.

Carta al batlle de Rupjà Pere Pagès. El bisbe de Girona, Ennec de Vallterra, comunica que a petició de Maimó Abraham, jueu de Girona, el jutge de Girona li ha aplicat el dret de marca per no obligar Bernat de Santpol, de Rupjà, a pagar un deute de 42 sous contret amb l'esmentat jueu.
ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 89r.

21

1369 abril 17.

Carta al bisbe de Girona. El saig del batlle de Girona, Ramon Monet, presenta una carta del sotsveguer, Ramon Provençals, on li comunica que s'ha adjudicat el dret de marca contra el batlle de Matajudaïca, per no obligar Pere Tos i Caterina, la seva muller, tots dos de Mata, a pagar la part d'un deute que no havien satisfet. La marca s'ha adjudicat a petició de Bonastruc Isaac, jueu de Girona.
ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 97r.

22

1369 juliol 18.

Carta del bisbe de Girona. El vicari general, Miquel de Santjoan, comunica al sotsveguer de Girona, Ramon de Provençal, que s'ha adjudicat el dret de marca contra el batlle de Bàscara, contra Bernat Ermengol i contra Pere Ferrer.
ADG, "Lletres Episcopals", 58, ff. 100v-101r.

23

1369 octubre 5.

Carta al bisbe de Girona. Presentació al bisbe d'una carta del procurador del noble Gilabert de Cruïlles, Francesc Barressa, on es comunica que s'ha requerit l'adjudicació del dret de marca contra el batlle de Rupjà, a petició de Bonjuba Vidal, jueu de Peratallada.
ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 106r.

24

1369 novembre 12.

Carta al castlà de Rupjà i regent de la jurisdicció, Bernat sa Roca i al procurador del bisbe, Ramon Manso. El sotsveguer de Girona comunica que s'ha adjudicat el dret de marca contra els homes del castell de Rupjà, a petició d'Astruc Lobell Gracià, jueu de Girona, per un deute de 50 sous que Bernat Sentpol no ha satisfet.
ADG, "Lletres", 58, ff. 109r.

25

1369 novembre 22.

Carta al castlà del castell de Rupjà, Bernat sa Roca, i al procurador del bisbe, Ramon Manso. El sotsveguer de Girona comunica que s'ha adjudicat el dret de marca contra el batlle de Rupjà, a petició d'Ester, jueva de Girona, per no obligar el dit Bernat de Santpol a pagar un deute de 20 sous que no ha satisfet.

ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 111r.

26

1370 gener 15.

Carta al bisbe de Girona. Presentació d'una carta al bisbe on es reitera que ha estat adjudicat el dret de marca contra el batlle de Bàscara, per no obligar Pere Ferrer, de Bàscara, a pagar un deute insatisfet a Regina, vídua de Vidal de Mercadell, jueu de Girona.

ADG, "Lletres Episcopals", 58, ff. 114v-115r.

27

1370 gener 16, Girona.

Carta al regent de la batllia de Bàscara, Guillem Llagost. El bisbe de Girona, Jaume de Trilla, comunica al batlle que el sotsveguer de Girona li ha fet saber que s'ha adjudicat el dret de marca contra ell, a petició de Regina, muller del jueu Vidal de Mercadell.

ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 115r.

28

1370 febrer 19.

Rovén Vides, Salomó Astruc Mercadell i Dolça, vídua d'Isaac Escapat, jueus de Girona, han demanat l'adjudicació del dret de marca contra els homes de la jurisdicció episcopal, perquè el bisbe no ha obligat Guillem Negre, d'Ullà, a pagar un deute de 360 sous.

ADG, "Lletres Episcopals", 58, f. 118rv.

29

1370 febrer 21.

Carta al batlle d'Ullà. El bisbe de Girona, Jaume de Trilla, comunica que els sotsveguer de Girona li ha fet saber que s'ha adjudicat el dret de marca contra els homes de la jurisdicció episcopal, per no obligar Guillem Negre, d'Ullà, a pagar el deute abans esmentat. L'adjudicació de marca s'ha fet a petició dels dits jueus.

ADG, "Lletres Episcopals", 58, ff. 118v-119r.

30

1394 juny 19.

Carta al castlà de Rupjà, Pere Foixà. El bisbe ordena que se segrestin els béns que el batlle d'Ultramort i Parlavà, Ramon de Finestres, té a Rupjà, per no haver fet revocar una marca i haver-li imposat pena.

ADG, "Lletres Episcopals", 83, f. 29v.